

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGNAK NÉHÁNY MULTIFUNKCIONÁLIS ARÉNA ÜGYÉBEN MEGHOZOTT DÖNTÉSE

TABA SZABOLCS*

Tárgyszavak: infrastrukturális beruházás; multifunkcionális létesítmény; összeegyeztethetőség; az új általános csoportmentességi rendelet

1. Bevezetés

A Leipzig/Halle-ügyben hozott ítélet¹ nagymértékben megváltoztatta az infrastrukturák építéséhez nyújtott támogatások uniós versenyjogi megítélését. A határozat értelmében az infrastruktúra kereskedelmi jellegű hasznosítása gazdasági tevékenységnek minősül, így egy ilyen létesítmény megépítéséhez nyújtott támogatás az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.²

A cikkben három, közelmúltban lezárult eljáráson keresztül mutatjuk be azokat a szempontokat, amelyek alapján az Európai Bizottság (Bizottság) infrastrukturális beruházások támogatásának az uniós állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségét megállapította.

* A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Támogatásokat Vizsgáló Irodájának (TVI) munkatársa. A cikkben megjelenő vélemény nem tekinthető a TVI hivatalos álláspontjának.

¹ Lásd az Európai Bíróságnak a C-288/11. P. sz. ügyben (*Mitteldeutsche Flughafen AG kontra Flughafen Leipzig-Halle GmbH*) meghozott ítéletét.

² A Leipzig/Halle-ügyben hozott ítélet versenyjogi következményeiről bővebben: *Állami támogatások joga*, 2012/3. Elérhető: <http://www.atj.versenyjog.com/>.

2. Multifunkcionális aréna Uppsalában³

2.1. Az intézkedés bemutatása

A svéd hatóságok 2011. december 7-én jelentették be a Bizottság részére azon intézkedésüket, amelynek keretében a Stockholmtól 70 km-re, északra található városban egy új multifunkcionális létesítményt terveztek építeni. A Bizottság 2012. március 22-én kelt levelében tájékoztatta Svédországot, hogy az ügyben hivatalos vizsgálati eljárást indít.⁴

A projekt lebonyolítása érdekében három céget (Arena Company, Property Company, Events Company) hoztak létre. Külön cég, az *Arena Company* koordinálja a projekttel kapcsolatos teendőket a másik két cég megalapításáig. Az *Arena Company* az *SH Bygg* (45%) és az *Aros Holding* (45%) nevű magáncégek, valamint az *Almtuna IS* (10%) sportklub tulajdonában áll.

Az aréna építtetője és tulajdonosa a *Property Company*. A cégben kizárólag magánbefektetők vesznek részt, akiket Uppsala város önkormányzata előre meghatározott és közzétett követelményrendszer alapján választ ki.

A létesítmény üzemeltetését a *Property Company* tulajdonosi háttértől teljesen eltérő befektető(k) által alapított cég, az *Events Company* végzi majd. Az *Events Company* alapításában részt vevő befektetőket – szintén az önkormányzat által előre meghatározott követelményrendszer alapján – a *Property Company* választja ki.

Uppsala városa kétféleképpen járul hozzá a projekt költségeihez. Egyrészt a település biztosítja azt az ingatlant, amelyen a beruházás megvalósul, másrészt ő állja a 650 millió svéd koronás (72 millió euró) teljes beruházási költség mintegy 23%-át, 150 millió koronát (16,5 millió euró). A költségek fennmaradó részét piaci alapon biztosítják a magánbefektetők.

Az önkormányzat közreműködésének ellentételezéseként a *Property Company* egyrészt – az ingatlanért cserébe – évi 50 000 koronás (5500 euró) bérleti díjat fizet, másrészt a város átruházható vételi jogot kap a megépülő infrastruktúrára vonatkozóan. A vételi joggal annak joga-

³ Lásd a Bizottságnak az SA.33618 (12/C) ügyben meghozott határozatát. HL L 243., 2013.9.12., 19. o.

⁴ Az erről szóló bizottsági határozatot lásd: HL C 152., 2012.5.30., 18. o.

sultja az azt alapító szerződés hatálybalépésétől számított 6. évtől a 25. év végéig élhet. A vételi jog érvényesítésekor a jogosult a megállapodásban foglalt kritériumok alapján meghatározott díjat köteles fizetni. (A becslések szerint e díj mértéke a 10. évben 47,3 millió koronát, azaz 5 millió eurót tesz ki.) A vételi jog nettó jelenértékét a pesszimista forgatókönyv 128 millió koronára (15 millió euró) teszi. A svéd hatóságok tájékoztatása szerint a város nem kíván tulajdonos lenni, inkább az opcióértékesítésben érdekelt.

A létesítmény rendezvényeinek 90%-a – különböző árú belépőjegy megváltása ellenében – a nagyközönség által is látogatható lesz. A város az aréna kapacitásának 20%-át 25 évre előre lekötötte, amelyért évi 15 millió koronás (1,7 millió euró) bérleti díjat fizet. A fennmaradó kapacitást az üzemeltetést végző cég piaci alapon értékesíti. A város az általa lekötött idő legalább 95%-át (heti 60, évi mintegy 3121 órát) iskolai és diáksport-rendezvények, továbbá nem profitorientált szervezetek és szabadidősport-rendezvények számára biztosítja.

2.2. Az érdekelt felek, valamint Svédország észrevételei

A hivatalos vizsgálati eljárás megindítását követően észrevételeket kizárólag az uppsalai képviselőtestületben ellenzéki pozícióban lévő Zöld Párt küldött, amelyben a párt azt kifogásolta, hogy a projekt elsődlegesen magáncégek érdekeit szolgálja.

Svédország véleménye szerint az intézkedés állami támogatásnak minősül, azonban az az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján összeegyeztethető a közös piaccal. A svéd hatóságok azzal érveltek, hogy Uppsalában nem található modern multifunkcionális létesítmény és ezt a hiányt a piac önállóan nem is lenne hajlandó pótolni. A svéd sportágazat (az aréna sportcélokat is szolgál) általában nem profitorientált jellegű és állami támogatásra szorul. A beruházás finanszírozási rendszere biztosítja az állami támogatás arányosságát, a város részvétele és a hasznosítás jellemzői pedig garantálják, hogy a nagyközönség megfelelő mértékben kihasználhassa az új infrastruktúra által nyújtott lehetőségeket. A kereskedelem érintettsége pedig korlátozott jellegű, mert a beruházás általában helyi gazdasági tevékenységeket érint és a városban már meglévő létesítmények más profillal rendelkeznek.

2.3. A Bizottság értékelése, összeegyeztethetőség

A Bizottság úgy látta, hogy az aréna megépítéséhez nyújtott 150 millió koronás támogatás a *Property Company* részére gazdasági előnyt biztosít. A létesítménynek otthont adó ingatlan tekintetében azonban a Bizottság bizonyítottan látta Svédország azon érvelését, hogy a *Property Company* piaci mértékű bérleti díjat fizet, így ez utóbbi tranzakció nem tartozik az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

Ami a létesítmény üzemeltetését illeti, a Bizottság megjegyzi, hogy bár az önkormányzat nem vesz részt a *Property Company* működésében, de ő választja ki a tulajdonos cégben taggá váló magánbefektetőket. A *Property Company* külső befolyástól mentesen önállóan választja ki az *Events Company* tulajdonosát. A tulajdonos és az üzemeltető cég – minimumár alkalmazásával és előre meghatározott kritériumok alapján – maguk határozzák meg az *Events Company* által a *Property Company* részére fizetendő bérleti díjat, amely a következő elemekből áll: (1) az önkormányzat által az aréna kapacitásának 20%-áért fizetett díjnak megfelelő fix összeg; (2) egy névadó szponzor által fizetendő összegnek megfelelő rész; (3) a működési költségeket és az értékcsökkenést fedező összeg; (4) az *Events Company* nettó árbevételének előre meghatározott része. Az üzemeltető részére nyújtott előny azonban ezzel együtt sem zárható ki.

Az aréna multifunkcionális jellegű, használata mindenki előtt nyitva áll és nincs előre meghatározott, kizárólagos használója. Svédország kötelezettséget vállalt arra, hogy az önkormányzat – az *Events Company* által a *Property Company* részére fizetendő díjnál 40-50%-kal alacsonyabb bérleti díj megfizetése ellenében – kedvezményesen veheti igénybe az aréna szolgáltatásait. Ráadásul az *Events Company* és az önkormányzat által fizetendő díj közötti különbség fokozatosan nőni fog. Más *használók* piaci díjat kötelesek fizetni. A Bizottság meglátása szerint azonban a bérletidíj-képzésre vonatkozó szempontrendszer hiányában nem zárható ki, hogy az aréna bérlői nem részesülnek gazdasági előnyben.

A Bizottság úgy látta, hogy bár nem túl valószínű, hogy a megépülő arénában megrendezendő események más tagállamokból vonzanának látogatókat, a Törvényszéknek a T-90/09. sz. ügyben hozott végzése alapján nem lehet az ilyen típusú infrastruktúra használatára vonatko-

zó piacot az érintett tagállam területére korlátozni.⁵ Így bizonyítottnak látta a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét és a verseny torzulásának lehetőségét.

Az előzőekben meghatározottak alapján a Bizottság megállapította, hogy a konstrukció a Property Company tekintetében – a pénzügyi hozzájárulás vonatkozásában – állami támogatást tartalmaz, míg az Events Company és az aréna használói esetében az állami támogatás nem zárható ki.

Ahhoz, hogy a Bizottság az intézkedést az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján összeegyeztethetőnek találja a közös piaccal, a következő feltételeknek egyszerre kell teljesülniük: (1) az intézkedés közös európai érdeket szolgáljon, (2) a támogatás szükséges és (3) arányos legyen, valamint hogy az (4) ne torzítsa indokolatlan mértékben a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet.

A Bizottság úgy találta, hogy Uppsala városa a projekt megvalósításában való közreműködésével – az aréna multifunkcionális jellegére való tekintettel – a társadalom szélesebb rétegei számára teszi lehetővé a mindennapos sportolást és a kulturális életben való részvételt – uniós szinten kiemelt célok elérését⁶ segítve ezáltal. A beruházásnak köszönhetően a jégkorongsport nagy részét a szomszédos Gränbyben található jégcsarnokból az új arénába költöztetik át, így az ottani csarnokban felszabaduló kapacitás (évente mintegy 3.045 óra) is a helyi lakosok számára nyújt további sportolási lehetőséget.

A Bizottság a szükségesség és arányosság követelményét is bizonyítottan találta. A svéd hatóságok közlése szerint Uppsala lakossága viszonylag gyorsan növekszik. A közvélemény-kutatások alapján a sportlétesítmények iránti igények mindössze 70%-át elégítik ki a környéken található, már elavult infrastruktúrák, amelyek felújítása aránytalanul magas összegeket emésztene fel. A piac a beruházási költségeket azonban nem lenne hajlandó állami támogatás nélkül finanszírozni. Ennek egyik oka az, hogy a svéd sportágazat túlnyomórészt amatőr jellegű, így nem biztosítana kellő megtérülést. Svédország véleménye szerint,

⁵ Lásd a Törvényszék által a *Mojo Concerts BV és Amsterdam Music Dome Exploitation BV kontra Európai Bizottság* ügyben 2012. január 26-án hozott végzés 45. pontját.

⁶ Lásd az Amszterdami Szerződéshez csatolt 29. számú, sportról szóló nyilatkozatot és az EUMSZ 165. cikkét.

amennyiben a beruházást kizárólag magánpiaci szereplők finanszíroznák, háttérbe kerülne a sportjelleg, és az új létesítmények főképpen kereskedelmi célokat szolgálnának. A magánbefektetők nyilatkozataikban a beruházásban való részvételüket attól tették függővé, hogy az önkormányzat 150 millió koronás összeggel beszáll-e a beruházásba. A Bizottság a Property Company és az Events Company kiválasztási szabályait, a közöttük megkötendő bérleti szerződés kritériumait és az uppsalai önkormányzat vételi jogát is az arányosság biztosítékaként értékelték. Az új arénában megrendezendő események pedig vélhetően elsősorban helyi jellegűek lesznek, így a létesítmény korlátozott hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelemre.

A fenitek értelmében a Bizottság úgy találta, hogy az intézkedés az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján összeegyeztethető a közös piaccal.

3. Multifunkcionális aréna Erfurtban és Jénában

A Bizottság e két, egymáshoz nagyon hasonló ügyben – az uppsalai esethez hasonló indokolással – hivatalos vizsgálati eljárás megindítása nélkül fogadta el határozatait és adott zöld utat a támogatási intézkedéseknek. Mindkét ügy a támogatást nyújtó bejelentése alapján indult.

3.1. Az erfurti intézkedés⁷

Erfurt a németországi Thüringia tartomány székhelye 200 000 lakossal. Az elkészített piacelemzések kimutatták, hogy a meglévő, legfeljebb 500 fő befogadására képes létesítményeken túl nagy az igény nagyobb események megrendezésére és legalább 2000 fő befogadására képes rendezvényközpontra. A tervek szerint így újítanák fel és bővítenék ki az 1931-ben épült stadiont, amely akár 28 000 fő befogadására is alkalmas lenne, azonban – a belső tér kialakítása következtében – kisebb, 2.000 fős eseményeknek is otthont adhatna. A nemzetközi események közül csak amatőr atlétikai versenyeket rendeznének benne.

⁷ Lásd a Bizottságnak az SA.35135 (2012/N) sz. ügyben meghozott határozatát. Elérhető: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/245994/245994_1426005_90_2.pdf.

A projekt tárgyát képező stadion a város tulajdonában van és a felújítást követően is a város marad a tulajdonos. A 30 millió eurós költségeket Erfurt és a tartomány közösen állná. A régi-új stadion üzemeltetésére egy vegyes vállalatot alapítanak, amelyben Erfurt 51%-os, egy uniós szintű tenderen kiválasztott magánbefektető pedig 49%-os tulajdoni hányaddal fog rendelkezni. Az üzemeltető – az előrejelzések alapján – évi 3–4 %-os profitot képes realizálni és az általa a tulajdonosnak fizetendő díj évente 2%-kal emelkedik.

A stadion legfontosabb bérlője a helyi profi futball klub lesz. Ezenkívül a stadiont kereskedelmi és nem kereskedelmi célokra is hasznosítják. A vállalkozásnak minősülő használók piaci díjat fizetnek. A város nem kereskedelmi események (kulturális, szociális és szabadidősport-, valamint amatőr sportrendezvények) megrendezése céljából a kapacitás egy részét maga köti le. Ezekben az esetekben a használók fizetőképességétől függ a bérleti díj összege. A helyi professzionális futball klub által fizetendő díjat más, hasonló méretű stadionok esetében az ottani csapatok által fizetendő díjak alapján határozzák meg.

A Bizottság az intézkedést állami támogatásnak minősítette és azt EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján összeegyeztethetőnek ítélte a közös piaccal. Az indokolásból a következőket érdemes kiemelni.

A támogatás egyik kedvezményezettje az üzemeltető cég. Az általa fizetendő bérleti díj ugyanis nem fedezi a beruházás megvalósításához szükséges teljes költséget, amelyet azonban egy teljesen saját forrásból beruházó magánbefektető saját maga kellett volna, hogy előteremtse. Ráadásul a piaci díj és a létesítményt a város által lekötött kapacitás révén használók által fizetendő díj közötti különbséget a város az üzemeltető részére megtéríti.

Bár nem túl valószínű, hogy az új aréna nagyobb mértékben érintené a tagállamok közötti versenyt (a cseh határ 100 km-re található), azonban a sport- és egyéb közösségi események megrendezésének önálló piaca van. Ilyen események megszervezésével más tagállamban honos vállalkozások is foglalkoznak. A közös piac érintettségét támasztja alá az a tény is, hogy az üzemeltető cégben kisebbségi tulajdonrészrel rendelkező magánbefektetőt uniós szintű eljárás során választják ki.

A helyi futball klub – a korábban említett benchmarking alkalmazása miatt – nem részesül előnyben, azonban az egyéb, vállalkozásnak minősülő bérlők esetében – a bérleti díjak képzésére vonatkozó mód-

szertan hiányában – nem zárható ki, hogy az üzemeltető cég az előny egy részét – a bérleti díjban érvényesítve – a részükre továbbadja.

3.2. A jénai intézkedés⁸

A 105 000 lakosú, Thüringia tartományban található Jénában alkalmazott konstrukció annyiban különbözik az Erfurtban alkalmazottól, hogy az 1924-ben épült, szintén a város tulajdonát képező stadion üzemeltetését is maga a város látná el. Megbíznának azonban egy – szintén uniós tenderen kiválasztott – menedzsmentcéget, amelynek feladata a létesítmény szakmai jellegű hasznosítása (pl. vállalati rendezvények) és az ilyen típusú események megszervezésében való közreműködés. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a cég nem üzemeltető lesz. Az e cég által beszedett bevételek a várost illetik. A város a cég részére – szolgáltatásainak ellenértékeként – díjat fizet, amelynek mértéke emelkedik, ha a bevételek a várt szintet meghaladják. Az alkalmazott elszámolási mechanizmus miatt a Bizottság úgy találta, hogy a cég nem részesül előnyben, így nem lesz a támogatás kedvezményezettje. Nem zárható ki azonban, hogy – az erfurti esethez hasonlóan – a vállalkozásnak minősülő használók gazdasági előnyben részesülnek. A Bizottság így az intézkedést állami támogatásnak minősítette, de azt az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján összeegyeztethetőnek ítélte a közös piaccal.

4. Összegzés

A fent bemutatott példák érzékeltetik, hogy a Bizottság a Leipzig/Halle-ügyben hozott ítélete következtében az elmúlt időben egyre nagyobb figyelmet fordít az infrastruktúra-, így többek között a stadionépítéshez, -felújításhoz nyújtott támogatások ellenőrzésére.⁹ A stadionokkal

⁸ Lásd a Bizottságnak az SA.35440 (2012/N) sz. ügyben meghozott határozatát. Elérhető: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/245993/245993_1426021_127_2.pdf.

⁹ A koppenhágai multifunkcionális aréna ügyében (SA.33728) hozott pozitív bizottsági döntés szövege még nem nyilvános. Az eljárásindító határozatot a Bi-

kapcsolatos állami/önkormányzati intézkedések általában összetettek, és több szinten is felmerülhet az állami támogatás kérdése. A Bizottság általában lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy tervezett intézkedéseikről informálisan konzultáljanak vele. Ezzel a lehetőséggel érdemes élni bonyolultabb esetekben. Teljes jogbiztonságot csak egy bejelentés végén meghozott pozitív bizottsági döntés adhat. A kisebb jelentőségű ügyekben azonban csökkentheti az adminisztrációs terhet és meggyorsíthatja a kivitelezést a várhatóan 2014. július 1-jétől hatályos új általános csoportmentességi rendelet, amelyben – a jelenlegi elképzelések szerint – egy, a sportlétesítmények és multifunkcionális szabadidős létesítmények megépítéséhez nyújtott támogatási jogcím is szerepelni fog. Fontos azonban, hogy a bizottsági bejelentés alóli mentesség csak egy meghatározott összeghatárig szól majd (a jelenlegi tervezet szerint a bejelentési határérték 15 millió euró támogatási összeg vagy 30 millió euró teljes projektköltség) és a támogatási intenzitás a jelenleg nyilvánosan elérhető változatban szereplő 75 %-nál nem lesz sokkal magasabb.¹⁰

---

zottság a Hivatalos Lapban közzétette: HL C 152., 2012.5.30., 13. o.

¹⁰ Az új általános csoportmentességi rendeletről folytatott nyilvános konzultációról bővebben: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_second_gber/index_en.html.